

MEĐUNARODNI INAUGURALNI SYMPOSIUM THOMISTICUM

Pariz, 23. – 25. lipnja 2016.

Saša HORVAT

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Teologija u Rijeci – Područni studij
Omladinska 14, 51 000 Rijeka
horvat.sasa@gmail.com

Međunarodni inauguralni *Symposium Thomisticum* održao se u Parizu od 23. do 25. lipnja 2016. godine na temu *Aquinas and Modern Philosophies*. Simpozij se odvijao u Centre Culturel Irlandais, koji se nalazi u sklopu nekadašnjeg Irskog fakulteta, u centru Pariza nedaleko od Panteona.

Symposium Thomisticum okupio je trideset i pet predavača, od kojih izdvajamo njih nekoliko: Rémi Brague (professor emeritus, Sorbona), Kevin Flannery (Papinsko sveučilište Gregoriana), John Haldane (Direktor Centra za etiku, filozofiju i javne poslove, Sveučilište St. Andrews), Carlos Steel (Sveučilište Leuven), Rudi te Velde (Sveučilište Tilburg), Thomas Joseph White (Papinski fakultet Bezgrešnog začeca BDM, Washington), Alice Ramos (Sveučilište St. John, New York), Therese Cory (Sveučilište Notre Dame), Patrick Masterson (Sveučilište Dublin), Candace Vogler (Sveučilište Chicago), Daniel De Haan (Sveučilište Cambridge), Tomasz Huzarek (Sveučilište Nicolaus Copernicus, Torun), te brojni drugi predavači. Jedini predavač iz Hrvatske bio je dr. sc. Saša Horvat (Teologija u Rijeci).

Simpozij naslova *Aquinas and Modern Philosophies* imao je za cilj postaviti u odnosu Tomu Akvinskoga i moderna filozofska kretanja, od Descartesa do današnjih dana. Radovi svih predavača bili su preko interneta dostupni na uvid gotovo mjesec dana prije simpozija pa se od sudionika očekivalo da su upoznati sa svim glavnim predavanjima. Rezultat toga bile su izrazito plodne rasprave koje su slijedile nakon svakog petnaestominutnog izlaganja.

Glavno predavanje održao je Rémi Brague, istaknuti povjesničar filozofije, stručnjak za arapsku, židovsku i kršćansku misao srednjeg vijeka. Naslov njegova jednosatnog predavanja bio je »Back to the Middle Ages! To which? And how?« (Natrag srednjem vijeku! Kojemu? I kako?). U uvodnom dijelu predavanja Brague je pokušao približiti slušateljima što misli pod povratkom te se odmah distancirao od njemačkih filozofa i njihovih, kako kaže, neuspješnih *zurück zu* nastojanja. Istaknuo je kako srednji vijek kao razdoblje nema smisla za druge civilizacije, već je osmišljen za latinski Zapad. Smatra kako ga se obično promatra s previše dijametralno suprotnih predrasuda te da je ipak riječ o razdoblju koje je bilo bogato i iznašlo brojna otkrića. Brague navodi kako treba izvući na površinu temeljne postavke srednjeg vijeka ukoliko u današnje doba želimo naprijed i ukoliko želimo uopće preživjeti kao vrsta. Zadnje navedeno upozorenje opravdava činjenicom trovanja okoliša, demografskim odumiranjem, dovođenjem u pitanje vrijednosti čovjeka kao čovjeka te brojnim drugim alarmantnim činjenicama. Zato je bitno nanovo oživiti neke misli srednjeg vijeka, kao na primjer: stvaranje, Božju providnost, milosrđe, promatranje bića kao onih koja tek trebaju doseći svoj vrhunac, povijest kao igralište gdje se očitava naša sloboda i Bog... No, što učiniti kako bismo se vratili tim mislima srednjeg vijeka, jer izgleda da je taj svijet zauvijek izgubljen? Brague zastupa stajalište kako Zapad nikad nije niti napustio srednji vijek. Naglašava kako su ideje srednjeg vijeka u suvremenom mišljenju preokrojene i uništene te kako društvo parazitira na njima. U prilog svoje teze navodi misli Gilberta Keitha Chestertona, autora knjige *Sveti Toma Akvinski*, za koju je Etienne Gilson izjavio kako je »jedna od najboljih«. Naime, Chesterton drži kako svijet živi na katoličkom kapitalu, preuzimajući stare ideje koje ne može nositi jer su posuđene ili ukradene. Brague ističe kako je u suvremenoj misli prisutno slijepo uvjerenje da možemo, vođeni razumom, shvatiti sveukupnost stvorenoga tako da razumijemo materijalno. Stoga ističe kako dominira načelo »*low cost logos*«, pri čemu čovjek postaje stranac u stvorenome. Predavač se pita: »Može li se još razumjeti *causa finalis*? Mi ga možemo opisati, ali razumjeti?« Božju providnost suvremeni čovjek preoblikuje u vjeru u napredak te se čudi kada stvari ne idu po planu. Rađa se slijepa vjera u čovječanstvo koje će već nekako naći rješenje za sve probleme, ističe Brague, te poentira: »Nemamo djece, ali očekujemo unučad!« Zaključno, Brague smatra kako će »čovječanstvo morati premisliti i 'izliječiti' istine na kojima živi, vratiti ih u kontekst u kojemu imaju smisla te u temelj iz kojeg mogu rasti. Upravo Toma Akvinski može biti primjer.« U raspravi je Brague dodatno pojasnio kako je svakako važno s jedne strane proučavati djela Tome Akvinskoga i njegove izvore. »Međutim, s druge

strane, treba se pitati koji je izvor Akvinčeva nadahnuća, što mu je dalo polet? Akvinac nije bio zainteresiran za Akvinca! On je bio posvećen proučavanju Biblije i Isusa Krista.«

Predavanje dr. sc. Saše Horvata bilo je naslovljeno »Aquinas and Neuroscience: Toward New-Old Hylomorphism« (Akvinac i neuroznanost: prema novom-starom hilemorfizmu). Svrha članka bila je uz pomoć suvremenih neuroznanstvenih dostignuća pokazati kako nije nužno interpretacije empiričkih podataka promišljati isključivo kroz fizikalistički antropološki okvir. Na tom ograničenom području ljudska duša proglašava se idejom koja pripada prošlosti. Razumijevanje čovjeka zato se ostvaruje isključivo preko proučavanja njegovog fizičkog tijela, pri čemu se sve sposobnosti duše, uključujući intelekt i volju, objašnjavaju strukturama i funkcijama mozga. Uz neuroznanstvenu i metafizičku kritiku fizikalizma, autor je u glavnom dijelu članka ponudio promišljanje aristotelovsko-tomističkog hilemorfizma, koje uvažava neuroznanstvena dostignuća, te tako znanosti nudi antropološki okvir dovoljno širok za misterij ljudskog bića, ne reducirajući ga pritom na sposobnost ili djelatnost nekog organa. Horvat je iznio niz Akvinčevih promišljanja o ljudskom biću kao jedinstvu tijela i duše, pri čemu je naglasak bio, s jedne strane, na jedinstvu cjeline – *unum simpliciter*; a s druge strane, istaknuta je potreba znanstvenog stajališta koje se ne zatvara pred pokušajima razumijevanja cjelokupnosti ljudskog bića, uključujući njegov *causa finalis*. Također su predložene brojne poveznice između dostignuća aristotelovsko-tomističkog hilemorfizma i problema s kojima se suočava neuroznanost te je istaknuta nužnost interdisciplinarnog pristupa. U raspravi su uslijedila pitanja vezana uz određena teološka promišljanja koja pokušavaju otpisati dušu kao znanstveno prevladan koncept, potom pitanja o važnosti uzroka u znanostima, dok je Rémi Brague podsjetio na promišljanja svojeg sunarodnjaka, filozofa Henrija Bergsona, koja se tiču odnosa tijela i uma.

U završnom dijelu toga značajnog trodnevnoga znanstvenog događaja, sve okupljene je u ime Organizacijskog odbora pozdravio profesor Fran O'Rourke sa Sveučilišta u Dublinu. Teme završnog dijela bile su: forma simpozija (trajanje izlaganja i rasprava), izdavačke kuće koje su zainteresirane oko izdavanja zbornika radova te detalji u vezi simpozija koji će se 2017. godine održati u istom terminu u Portu, a naredne godine u Ateni. Sudionici inauguralnog *Symposium Thomisticum* čestitali su organizatorima na izvrsnom događaju te poslali jasnu poruku kako misao Tome Akvinskoga ima snagu i dubinu za suočavanje sa suvremenim pitanjima i problemima.